

DE GEWASSEN STAAN GOED, MAAR HET MOET DRINGEND REGENEN

Het nieuwste agrometeorologisch bericht van VITO stelt dat mei en juni zeer droog waren, vooral in Vlaanderen en Waals-Brabant. Door de hoge temperaturen verbruiken de gewassen veel water. Van droogteschade was er begin juli nog geen sprake, en waren de opbrengstvoorspellingen nog overwegend gunstig. Maar het was duidelijk dat het dringend zou moeten regenen om een negatieve impact op de opbrengst van de zomergewassen te vermijden. – Naar: VITO

De weersgesteldheid

Mei en juni waren zeer warm en droog. In Ukkel viel slechts 13,9 mm neerslag in mei en 15,8 mm in juni, terwijl dit normaal respectievelijk 66,5 mm en 71,8 mm zou moeten zijn. Het waren dan ook de droogste maanden sinds 1981. Toch zien we grote verschillen in het land. In het noorden en het centrum viel er tijdens de voorbije twee maanden slechts 20 tot 50% van de normale neerslaghoeveelheid (bruine zones in figuur 1). In het zuiden is de situatie overwegend normaal en is er weinig tot geen sprake van droogte. Figuur 2 toont het verloop van de neerslagsom sinds 1 januari 2018 voor drie verschillende regio's. Eind juni worden overal nagenoeg normale waarden bereikt. Hoewel mei en juni erg droog waren in Vlaanderen en Waals-Brabant, viel er eind mei lokaal soms flink wat neer-

slag onder de vorm van onweersbuien. Wateroverlast en modderstromen leidden vooral in erosiegevoelige gebieden tot heel wat schade op en rond de akkers. Sinds begin april ligt de temperatuursom in alle regio's boven het gemiddelde (1988-2017). Eind juni bedroeg het verschil 150 tot 200 graaddagen. Waar men de zomergewassen op tijd kon zaaien of planten, zien we een groeivoorsprong van 10 tot 15 dagen. Vooral in het noorden van het land zorgt de droogte in combinatie met de hoge temperaturen van eind juni, begin juli en een droge oostenwind voor een sterke

.....
Mei en juni waren de droogste maanden sinds 1981.

gewasverdamping en een snelle uitdroging van de oppervlakkige bodemlagen. Bovendien wordt er niet meteen regen voorspeld. Dat kan ernstige gevolgen hebben voor de gewassen, vooral op bodems met een gering vochthoudend vermogen.

Observaties vanuit de ruimte

Uit de analyse van de Proba-V-satellietbeelden blijkt dat de vegetatie-index eind juni overal boven het gemiddelde van 2003-2017 ligt (figuur 3). Dit valt deels te verklaren doordat de gewassen meer biomassa aanmaken dan normaal en deels door hun voorsprong in ontwikkeling. In de lichtgroene zones op de kaart (klasse 3) neemt de vegetatie-index sinds half mei dan ook versneld toe. In delen van West-Vlaanderen (klasse 4, bruine zones op de kaart) en de Kempen liep de aanleg van de

zomerteelten, vooral aardappelen en maïs, heel wat vertraging op (zie *Management&Techniek* 10 van 22 mei). We zien in deze zones een relatieve daling van de vegetatie-index. Eind juni was de toestand wel al grotendeels genormaliseerd. Het neerslagtekort in het noorden van het land had tot eind juni dus nog maar weinig impact op de gewasgroei. Daar kan de komende weken verandering in komen, wanneer de droogte blijft aanhouden.

Overzicht van de gewassen

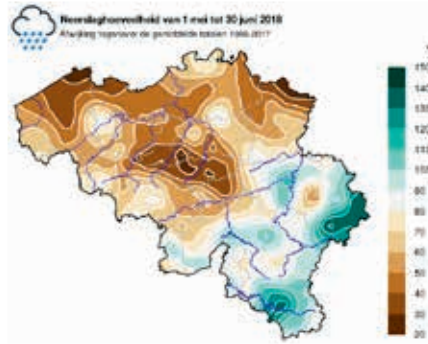
Wintertarwe. Begin juni werden belangrijke aantastingen door de oranje tarwegalmug gemeld. Bij gevoelige rassen en op niet of te laat behandelde percelen kan dit leiden tot opbrengstverliezen in de orde van 1 tot 3 ton/ha. De regio's Namen, Waals-Brabant, Luik en Limburg werden het zwaarst getroffen. In Henegouwen, Oost- en West-Vlaanderen is de aantasting minder groot. In tegenstelling tot de getroffen regio's regende het daar op 14 april. Daardoor kwamen de volwassen galmuggen al vroeger uit, een tweetal weken voor het gevoeligste stadium, de aarvorming.

Het zonnige weer zorgt ervoor dat op gezonde en goed onderhouden tarwepercelen waar geen vroege vorstschade opgetreden is, de verwachte opbrengsten wel hoog liggen.

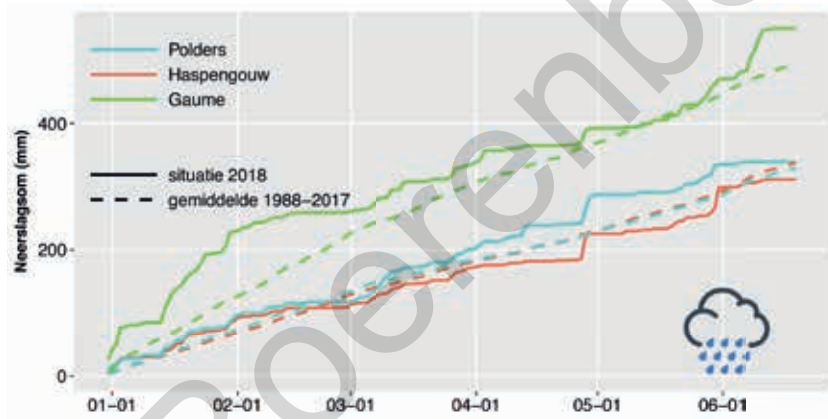
Wintergerst. De oogst van de wintergerst is van start gegaan rond 24-25 juni, een week tot 10 dagen vroeger dan normaal. De ziektedruk was de voorbije weken groot. De bladvlekkenziekte (*helminthospora*) veroorzaakte heel wat schade. In niet-behandelde percelen zijn de opbrengstverliezen erg groot. In behandelde percelen hangt het verlies af van de graad van resistentie van het ras. Daarnaast zorgt legering plaatselijk ook voor een lagere opbrengst.

Suikerbieten. Dankzij de warme mei-maand konden de bieten van de eerste zaai begin juni de rijen vlot sluiten. Sommige percelen werden herhaaldelijk getroffen door hevige regenval, soms in combinatie met hagel. Waar het loof beschadigd was, gaf dit vaak aanleiding tot pseudomonasinfecties. Tegen deze bacterie moet men behandelen. De ziekte verdwijnt bij droog en warm weer.

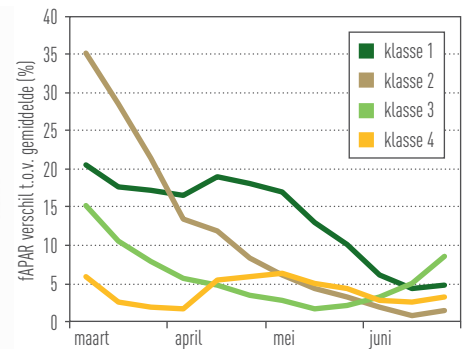
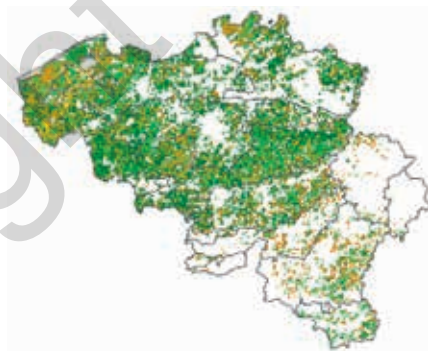
Aardappelen. Op de meeste Waalse percelen is de opkomst vlot verlopen. De percelen die eind mei door het onweer getroffen werden, dragen daar soms nog de gevolgen van, maar de verwachte opbrengstverliezen zijn momenteel beperkt tot 1-2%. Dit percentage kan mogelijk wel nog stijgen

Figuur 1 Neerslaghoeveelheid van 1 mei tot en met 30 juni 2018 ten opzichte van het gemiddelde (1988-2017) - Bron: KMI

Figuur 2 Neerslagsom van 1 januari tot en met 30 juni 2018 ten opzichte van het gemiddelde (1988-2017) in de Polders, Haspengouw en de Gaume - Bron: KMI

Figuur 3 Classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (2003-2017) in 4 klassen en evolutie van de verschillen per klasse van 1 maart tot en met 30 juni 2018 (relatief verschil ten opzichte van het gemiddelde). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt - Bron: VITO

door verdichting van de ruggen bij aanhoudende droogte. Het aantal schadegevallen ligt iets hoger dan normaal, maar veel lager dan in 2016.

In Vlaanderen verliep de opkomst van de aardappelen niet overal even vlot. Dit is deels te wijten aan het late plantseizoen (zie vorig bericht), waardoor pootgoed te veel gekiemd was of te lang moest bewaard worden in suboptimale omstandig-

heden. Soms waren opkomstproblemen ook terug te brengen tot het pootgoed zelf of viel er kort na het planten lokaal heel veel neerslag, waardoor zuurstofgebrek optrad in de bodem. Waar er weinig neerslag viel en laat geplant werd, zien we vaak een eerder beperkte lengtegroei van het aardappelloof en een uitbundige bloei.

Half juni waren er in het hele land al tamelijk veel meldingen van aardappelplaag, zowel op afvalhoven als bij vroege bewaaraardappelen. De droge, warme periode die nadien volgde en nog steeds aanhoudt zorgt voor een onderbreking in

de infectiecyclus en ziekteontwikkeling. Dit jaar waren er opvallend veel coloradokevers, zowel op percelen met aardappelopslag als in consumptiepercelen, en dit in alle regio's. De verwachting is dat zich binnenkort een tweede generatie zal ontwikkelen, waarbij de aantallen kevers en larven hoog kunnen oplopen. Door de droogte is ook de knolgroei beperkt. In vroege rassen (Amora) tonen

Tabel 1 Opbrengstvoorspellingen (100 kg/ha) per landbouwstreek voor wintertarwe en -gerst, voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) en vergelijking met de gemiddelde opbrengst voor de jaren 2013-2017 volgens de cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) - Bron: CRA-W

Landbouwstreek	Wintertarwe			Wintergerst			Voedermaïs			Suikerbieten			Aardappelen (Bintje)		
	2013-2017 (NIS)	2018 (voorspeld)	Vershil (%)	2013-2017 (NIS)	2018 (voorspeld)	Vershil (%)	2013-2017 (NIS)	2018 (voorspeld)	Vershil (%)	2013-2017 (NIS)	2018 (voorspeld)	Vershil (%)	2013-2017 (NIS)	2018 (voorspeld)	Vershil (%)
Duinen & Polders	90,5	88,6	-2,1	90,3	92,4	2,3	441,0	423,7	-3,9	788,5	848,2	7,6	431,2	449,9	4,3
Zandstreek	81,1	77,9	-3,9	77,5	77,2	-0,4	437,1	418,1	-4,3	732,1	778,4	6,3	472,7	477,5	1,0
Kempen	72,7	69,4	-4,6	64,6	66,0	2,2	406,6	414,8	2,0	698,1	751,4	7,6	475,0	492,1	3,6
Zandleemstreek	88,2	85,1	-3,5	84,6	84,7	0,1	470,8	443,0	-5,9	819,2	844,0	3,0	473,6	477,9	0,9
Leemstreek	90,2	89,6	-0,6	87,5	89,5	2,3	462,3	452,8	-2,1	868,3	916,7	5,6	470,9	480,8	2,1
Henegouwse Kempen	87,3	87,0	-0,4	82,9	83,9	1,2	440,7	427,2	-3,1	839,4	890,9	6,1	468,9	479,3	2,2
Condroz	82,2	82,3	0,0	80,9	84,0	3,9	437,3	441,7	1,0	802,7	862,3	7,4	468,7	463,9	-1,0
Weidestreek (Luik)	88,0	87,0	-1,1	82,7	84,4	2,1	445,0	446,8	0,4	883,5	924,4	4,6	490,5	506,2	3,2
Weidestreek (Venen)	72,4	70,7	-2,4	71,8	76,8	7,1	399,0	409,4	2,6	616,5	679,1	10,2	469,1	473,5	0,9
Famenne	72,7	74,1	2,0	71,9	74,5	3,6	432,8	440,5	1,8	757,8	827,5	9,2	459,7	485,8	5,7
Ardennen	66,8	69,8	4,5	65,0	68,4	5,2	449,5	453,6	0,9	799,3	857,6	7,3	259,1	273,8	5,7
Jurastreek	65,1	66,6	2,3	59,8	60,0	0,3	397,0	418,1	5,3	-	-	-	264,9	294,8	11,3
Hoge Ardennen	61,1	68,8	12,5	56,5	58,7	3,8	353,9	318,1	-10,1	-	-	-	-	-	-

tellingen op praktijkpercelen normale stengel- en knolaantallen. Proefrooiingen in de laatste week van juni laten een opbrengst zien die duidelijk onder de normale waarde ligt. In de zandstreek wijzen stalen op praktijkpercelen Amora in de zandstreek na 72 groeidagen op gemiddeld 22 ton/ha praktijkopbrengst. Beregende percelen brengen 8 ton/ha meer op dan niet-beregende percelen. In voorgaande jaren haalde dit ras normaal al 30 ton/ha. De warme temperaturen deden de bodemtemperatuur al oplopen tot boven 25 °C ter hoogte van het knolnest. Als gevolg hiervan zijn bij gevoelige rassen als Bintje al hier en daar doorwassymptomen waargenomen.

Maïs. In enkele weken tijd evolueerde de toestand op de Kempische velden van te

nat naar te droog. Nadat de bodems voldoende opgedroogd waren van de zware regenval eind april, kon men vanaf 10 mei opnieuw zaaien. Afhankelijk van de regio viel er tussen 20 mei en 1 juni nog zo'n 20 liter water, maar daarna heeft het niet meer noemenswaardig geregend. De gevolgen van de droogte laten zich vanaf eind juni duidelijk merken in de maïs. Vooral de percelen na gras hebben het moeilijk. Maar ook de grasgroei ligt nagenoeg stil. Waar mogelijk worden gewassen beregend. Er zijn ook duidelijke verschillen merkbaar in de onkruidbestrijding bij maïs. Waar er tijdig kon behandeld worden, in veel gevallen bij een tijdige zaai, kan gesproken worden van een geslaagde onkruidbestrijding. Op de later gezaaide percelen, vooral waar

moeilijke grassen voorkomen, is de onkruidbestrijding veel minder geslaagd. De droge omstandigheden beperken sterk de werking van de bodemmiddelen, met veel nakiemers tot gevolg. Zowel het gebrek aan vocht als de concurrentie van de onkruiden kunnen een duidelijk negatieve invloed hebben op de productie. In Wallonië is de situatie gunstiger. De zaai van de maïs verliep er onder goede omstandigheden en het gewas vertoont momenteel een groeivoorsprong van ongeveer 10 dagen.

Opbrengstvoorspellingen

Tabel 1 toont de opbrengstvoorspellingen voor wintertarwe en -gerst, voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) voor de verschillende landbouwstroken. Vooral bij de suikerbieten ligt de voorspelde opbrengst een stuk hoger dan het gemiddelde van de voorbije vijf jaar. Ook voor de aardappelen zijn de voorspellingen gunstig met een lichte stijging ten opzichte van het gemiddelde. Bij de andere teelten zijn de tendensen minder duidelijk. We wensen echter te vermelden dat de voorspellingsmodellen slechts in beperkte mate rekening houden met extreme weersomstandigheden, ziekten of plagen en fenomenen zoals legering van granen. De cijfers in tabel 1 moeten bijgevolg met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd te worden. De oogst van de zomergewassen is bovendien nog veraf en veel zal afhangen van de weersomstandigheden in de komende weken, of de droogte nog lang zal aanhouden of niet. ■

Tijdig gezaaide maïs heeft een voorsprong van enkele weken. Daardoor torende die eind juni op het proefveld van Bottelare al boven de bezoekers uit.